

log die vooraf zou zijn gegaan aan de interventie van de Pruisen, was geen sprake; de schermutselingen uit 1787 mogen natuurlijk niet met veldslagen worden vergeleken. Feit is dat de omwenteling pas slaagde, toen de Fransen in januari 1795 de grote rivieren waren overgestoken. De politieke veranderingen vanaf dat moment volgden braaf de ontwikkelingen in de Franse hoofdstad.

Verder is Rosendaals bewering dat het vooral de niet-aristocratische patriotten waren die zich door de Verlichting lieten inspireren bezijden de waarheid. Ook in het Orangistische kamp leefden de nieuwe denkbeelden volop. Het is jammer dat Rosendaal te gedreven de eigenheid en radicaliteit van de omwenteling in de Noordelijke Nederlanden wil benadrukken. Door deze overdrijving kan hij niet overtuigen. Terwijl hij voldoende zou kunnen aantonen dat de oorspronkelijk Nederlandse patriottenbeweging radicale doelen nastreefde en de samenleving revolutionair wilde veranderen en dat ze dat met een typisch Nederlandse motivatie – christelijk geïnspireerd – en met typische Nederlandse middelen, die vooral gematigd waren, probeerde te bereiken.

Al zal Rosendaal dat laatste uiteraard willen ontkennen.

Hans Pols

ANDERS...

Charles Groenhuijsen, *Amerikanen zijn niet gek. Over Bush en baseball, misdaad en miljonairs, kerken en casino's, porno en politiek* (uitg. Balans, Amsterdam 2005), 264 blz., prijs € 16,50.

Het is jammer dat Charles Groenhuijsen zijn standplaats Washington inwisselt voor Hilversum (als dat doorgaat), want zijn reportages en analyses over de Amerikaanse politiek en maatschappij muntten doorgaans uit in helderheid. Bij zo'n afscheid hoort een journalistiek testament.

Groenhuijsens vermogen om een complexe maatschappij en een ingewikkeld politiek proces plastisch te beschrijven, blijkt niet alleen uit tv-reportages, maar ook uit de bestseller *Amerikanen zijn niet gek*. Zowat alle kenmerken van Amerika en de Amerikanen anno 2005 passeren de revue. Sport, gezondheid, tv, de kloof arm-rijk, immigratie, racisme, de wapenlobby, de doodstraf: in wezen bevat het boek een kritische bespreking van een aantal beelden die Europeanen van Amerikanen hebben. Borreltafel-vooroordelen wil Groenhuijsen kritisch onderzoeken. Dat de Amerikanen gul geven aan liefdadige doelen. Dat ze preuts zijn (maar tegelijk een bloeiende seksindustrie erop nahouden). Dat ze elkaar voor het minste of geringste voor de rechtbank dagen. Dat ze een roekeloze arbeidsmoraal tentoonspreiiden. En zo nog een paar dozijn. Tal van lotgevallen van individuele Amerikanen die de pers haalden, wisselen het betoog af. De auteur toont instinct voor de contradicties en contrasten en voor de hypocriete moraal, zoals de wat gelikte ondertitel van zijn boek al belooft.

Voor de geschiedenisdocent – voor wie Amerika altijd een onderwerp vormt dat kan rekenen op een geïnteresseerd publiek – vallen uit het boek van Groenhuijsen met gemak een aantal panklare lesthema's te halen. Zoals de

Bas van der Schot in het AD/UN (7 september 2005).

lawine van religiositeit die zich – aangeblazen door de rechtse politieke wind – momenteel over Amerika uitstort. 57 Procent gelooft in het scheppingsverhaal, slechts 33 procent hecht waarde aan de evolutieleer. Ook boeiend zijn de hoofdstukken over recente politieke ontwikkelingen: zoals het zelfvertrouwen van de rechtse coalitie, plastisch getypeerd als de optelsom van onder meer strenggelovigen, boerenkinkels, bierdrinkende mannen in pick-uptrucks, latino's die zweren bij *family values*, welgestelde zwarten, angstige huismoeders die zich na 11 september in *security-moms* hebben getransformeerd). Conservatieve radiopredikers als Rush Limbaugh (600 zenders van kust tot kust) trekken een miljoenengehoor met hun simpele boodschap: Reagan was de grootste president van de twintigste eeuw, en feminisme was uitgevonden om onaantrekkelijke vrouwen vooruit te helpen. Het gaat erin als koek. Links Amerika maakt intussen een ernstige crisis door.

Het slothoofdstuk over Amerika en de wereld (*Brute tiran of baken van hoop*) geeft prikkelende vergelijkingen tussen hoe Amerika en hoe Nederland het immigratievraagstuk aanpakken (*'The American Dream – waarom geen Dutch dream?'*). De moeite die Europeanen vanaf de Irakoorlog van 2003 – voor Amerikanen de dodelijkste sinds Vietnam – met de koers van de regering Bush hebben, inspireert Groenhuijsen tot wat gezochte alliteraties (vechten of vergaderen; raketten of resoluties) en beeldspraak (Amerika kookt; Europa helpt met de afwas).

Het boek geeft een momentopname weer en zal derhalve na korte tijd onvermijdelijk gedateerd aandoen; niettemin bevat het meer dan voldoende gespreksstof voor boeiende lessen Amerika.

Jan van Oudheusden